Sociale veranderingen in Rome

	Standenstrijd		Romeinse expansie		Richting burgeroorlogen	
Patriciërs: - grootgrondbezitters	Leveren de senatoren en magistraten. Behoren tot de equites.	Nieuwe wetten: 494: Erkenning volkstribuun 451: twaalf tafelen 367: Leges Liciniae Sixtiae 287: Lex Hortensia: erkenning concilium plebis, einde standenstrijd	Delen de macht met de rijke plebejers. Leveren één consul.	133-121: Gracchen Hervormingen van de gebroeders Gracchus: - landverdeling - scheiding senatoren en equites 91-88: Bondgenotenoorlog Latijnse burgers krijgen Romeins burgerrecht	Zijn voornamelijk senatoren en geen equites meer. Enkelen van hen behoren tot de nobiles. Raken verdeeld over twee groepen: optimates en populares.	ca. 105: Marius hervormt het leger: - het proletariaat wordt uitgerust door de staat - grote stijging van het aantal soldaten Het leger wordt de machtsbasis van ambitieuze generaals
Rijke plebejers: - grootgrondbezitters - rijke kooplieden	Hebben veel vermogen, dus behoren tot de equites. Willen toegang tot de ambten. Willen optekening van het recht en erkenning van het concilium plebis.		Hebben toegang tot de senaat. Leveren één consul.		Hebben door de scheiding van senatoren en equites minder toegang tot de senaat. Enkelen van hen behoren tot de nobiles.	
Middenklasseplebejers: - zelfstandige boeren - ambachtslieden - kooplui	Vormen de zware infanterie. Willen optekening van het recht en erkenning van het concilium plebis.		Lopen terug in aantal door concurrentie van grootgrondbezitters. Hierdoor ook minder infanterie. Willen landverdeling.		Nemen toe in aantal door de herverdeling van het land en de uitbreiding van het Romeins burgerrecht. Hierdoor groeit ook de infanterie.	
Arme plebejers: - kleine boeren - pachtboeren	Vormen de lichte infanterie. Willen afschaffing van schuldslavernij. Willen optekening van het recht en erkenning van het concilium plebis.		Lopen terug in aantal door concurrentie van grootgrondbezitters. Hierdoor ook minder infanterie. Willen landverdeling.		Nemen toe in aantal door de herverdeling van het land en de uitbreiding van het Romeins burgerrecht. Hierdoor groeit ook de infanterie.	
Bezitloze plebejers/ proletariaat: - dagloners - arbeiders	Hebben geen rol in het leger. Willen optekening van het recht en erkenning van het concilium plebis.		Groeien sterk in aantal door boeren die naar de stad trekken en door de toename van vrijgelatenen.		Nemen nog meer toe in aantal door de komst van de Latijnse burgers, nu met Romeins burgerrecht.	
Nieuwe burgers: - door verovering van nieuw grondgebied	Hebben Latijns burgerrecht in de koloniën. Hebben Romeins burgerrecht zonder stemrecht in de municipia.		Latijnse notabelen: willen meer inspraak. Boeren: verliezen land aan de rijken. Vormen een aparte eenheid in het leger.		Nemen sterk toe in aantal door het verkrijgen van Romeins burgerrecht. Worden opgenomen in Romeinse legioenen.	
Slaven: - privé (landgoed, huis) - staat (o.a. mijnen, groeves)	Kunnen worden vrijgekocht en zijn dan 'vrijgelatenen'. Hun nakomelingen krijgen volledig Romeins burgerrecht.		Groeien sterk in aantal door grote toevoer. Werken veel op grote landgoederen (villae) in slechte omstandigheden.		Komen in opstand o.l.v. Spartacus (73-71).	

uitgeverij coutinho